

VLADIMIR JANKOVIĆ*

9. IV 1903. — 24. I 1979.

D. BROZOVIĆ

Graditelja ima raznih. Jedni izgrađuju prije svega slavu svojega imena, ali kako su često upravo njima građevine kratka vijeka, i ime im se brzo zaboravlja. Drugi ugrađuju nesebično samo sebe u svoja djela, ne brinući se za života o slavi, ali ono trajno što su izgradili, prisiljava buduće naraštaje da se češće sjete graditeljeva imena. Toj je drugoj skupini stvaralačkih poslenika pripadao profesor Vladimir Janković, čovjek koji je u našoj sredini proveo možda najzreliji, najplodniji dio svojega svestrano djelatnog života, a na našem je fakultetu djelovao u tijeku gotovo dviju trećina njegova postojanja.

Kada o ljudima govorimo pošto nas zauvijek napuste, onda se ne moramo uvijek osvrtnati na cio njihov život, jer sredina koju su napustili obično poznaje životni put onih što su se u njoj nalazili. Ipak, s dva razloga mislim da neću govoriti općenito poznate stvari ako pred ovim skupom i podrobnije osvjetlim životne staze prof. Jankovića. Prije svega, on je već prije gotovo sedam godina otišao iz svakodnevnog života našega kolektiva, odlazeći u mirovinu, a od tada se naš sastav znatno izmijenio i dobar dio naše sadanje zajednice nije bio u stalnom bližem dodiru s profesorom Jankovićem, osobito ako komu uža profesionalna zanimanja nisu zahtijevala takvih dodira, i drugo, djelatnost prof. Jankovića bila je izvanredno svestrana tako da ljudi koji su ga poznavali i visoko cijenili po jednom kolosijeku njegova djelovanja nisu morali biti pobliže upoznati s drugim stranama njegova života. To se vidi i po prvim nekrolozima što su se pojavili u našem tisku, koji osvjetljaju sveučilišnog nastavnika, znanstvenog i društvenog radnika na specifičnim poljima pedagoške nauke i sportskog stručnjaka i aktivista svaki sa svojega stanovišta (zadarski *Narodni list* od 3. veljače, *Školske novine* od 6. veljače, *Sportske novosti* od 6 veljače).

Govoreći o bogatom i sadržajnome životnom putu profesora Jankovića mogli bismo iznijeti jedan po jedan vid njegove djelatnosti, ali

* Govor pročitan na komemorativnoj sjednici Znanstveno-nastavnog vijeća Fakulteta.

to posve sigurno ne bi bilo dobro. Jer on ih sam nije dijelio, nije sam sebe rastavljao na učenjaka i nastavnika, na sportskog i društvenog radnika, na istraživača i aktivista. A osim toga, u svoj je toj raznolikosti postojalo dubokou nutarnje jedinstvo. Prof. Janković posvetio je zapravo cio svoj život ipak jednomu jedinstvenom cilju — svestranom izgrađivanju čovjeka, tj. duha i tijela, u svima razdobljima ljudskoga vijeka, tj. predškolskome, školskom i radnom, u vremenu obveza (školskih, radnih, društvenih) i u slobodno vrijeme. Zato raznovrsnost nije bila u djelatnosti čovjeka na čiji se život danas osvrćemo, nego u velikom i nadasve vrijednome cilju kojemu se on posvetio.

Vladimir Janković rodio se 9. travnja 1903. u Bjelovaru i u tome je sjeverohrvatskom gradu završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu studirao je pedagogiju i diplomirao ju je god. 1936. Već od 1931. radio je kao nastavnik i poslije profesor tjelovježbe na I državnoj realnoj gimnaziji u Zagrebu. Tada je bio inicijator za izgradnju srednjoškolskoga igrališta u Klaićevoj ulici, koje je i danas važan centar sportskog života mladih, a bio je i najagilniji osnivač poznatoga učeničkoga Udruženja tjelesnog odgoja (UTV). I tako na samom početku djelatnosti vidimo već njezine glavne značajke: pedagoški studij, nastavni rad, organizacija sportske i gimnastičke aktivnosti.

U posljednjem razdoblju pred veliki rat prof. Janković nastavlja rad u istom smjeru. On je prvi protagonist rukometnog sporta u Zagrebu, u Hrvatskoj i u Jugoslaviji, točnije rečeno, tzv. velikog rukometa u kojem smo danas među vodećim zemljama, svakako prije svega zaslugom mnogobrojnih učenika prof. Jankovića. God. 1931. i 1932. pohađa Visoku školu za tjelesno vježbanje u Berlinu, ali dolazak nacista na vlast odvraća ga od usavršavanja na toj ustanovi. Za vrijeme olimpijade god. 1936. organizira gostovanje zagrebačkih srednjoškolskih rukometaša u Berlinu, gdje su naši mladići, uz posjete igrama, imali susrete s berlinskim srednjoškolcima i postigli lijepe uspjehe. No djelatnost se ne iscrpljuje na sportskom polju. God. 1939. prof. Janković napušta gimnaziju i postaje profesor Više škole za fizički odgoj u Zagrebu, no već u travnju 1941. gubi kruh u okupiranoj zemlji. Ta činjenica iz života prof. Jankovića malo je poznata — on je bio u svemu skroman, a osobito u isticanju svojih zasluga i nikada ih nije pokušavao inkasirati. Djelatnost prof. Jankovića prije rata možda se najbolje karakterizira prvim njegovim važnijim radom, objavljenim u *Napretku* god. 1940. pod naslovom »Značaj igre u razvoju čovjeka i njena uzgojna vrijednost«. Svaka riječ u tome naslovu govori o jednoj strani postavljenoga cilja.

Nakon oslobođenja otvaraju se tomu cilju šire mogućnosti za ostvarivanje. Od 1945. profesor je pedagogije na Višoj školi za fizičku kulturu u Zagrebu, god. 1947. doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a od 1950. do 1958. profesor je Više pedagoške škole u Zagrebu, gdje je organizirao dvopredmetni sustav školovanja. I na-

dalje je aktivan organizator i teoretičar sportske i gimnastičke djelatnosti. Područja njegova interesa i djelovanja najbolje otkrivaju naslovi rasprava i članaka koje objavljuje u poratnom zagrebačkom razdoblju svoga života: *Razvojni stupnjevi učenika* (1947), »Fizički odgoj školske omladine u periodu puberteta« (1948), »Fizički odgoj u pedagoškoj literaturi Hrvatske do prvog svjetskog rata« (1953), »Pedagogija i fizički odgoj« (1954). »Analiza osnovnih pojmova i naziva u fizičkoj kulturi« (1954), »Značenje, mjesto i uloga vanškolskog odgoja u reformi obaveznog školovanja« (1956), »Uz neke probleme vanškolskog odgoja« (1957). Iste tvrdnje vrijede i za naslove njegovih knjiga: *Osnovi fizičkoga odgoja 1947*, *Tjelesno vježbanje u školi i formiranje karaktera*, 1950, *Iz prošlosti fizičkog odgoja u školama Hrvatske*, 1954. Osobito je značajan njegov opsežan prilog u kolektivnom radu *Pedagogija*, koji je doživio četiri originalna izdanja, a uz to i slovenski i albanski prijevod (s time da je prvo slovensko izdanje izašlo čak prije originala). U tim knjigama i raspravama (objavljenim uglavnom u Zagrebu, nešto i u Beogradu) vidi se usmjerenost na problematiku fizičkoga odgoja u cjelovitom smislu u okviru odgojnoga procesa, s težištem na suvremenitosti i praksi, ali i s istraživanjem iskustava prošlosti i s teoretsko-analičkim pristupom potrebnim za osmišljavanje te problematike. Osim toga, vidi se u posljednjim radovima stano- vit pomak zanimanja — sport i tjelovježba kao oblici fizičkoga odgoja u okviru školskog obrazovaja počinju privlačiti pažnju kao vidovi izvanškolskoga odgoja. I tada upravo, uz taj pomak interesa, dr Vladimir Janković dolazi za profesora pedagogije na Filozofski fakultet u Zadru god. 1958, gdje će ostati do odlaska u mirovinu 1972.

U životu sveučilišnog nastavnika, učenjaka, društvenog radnika — a sve je to prof. Janković bio — promjene u mjestu boravka i rada uvjetovane su mnogim momentima na putovima karijere, a prepleta- njem značajki slučajnosti i zakonitosti. Ali vrijedno je napomenuti da upravo tih godina prof. Janković objavljuje dva značajna rada »An- keta o dječjim ljetovalištim« (1958) i »Dječja i omladinska ljetova- lišta kao faktor cjelokupnog sistema« (1959). Drugim riječima, prof. Janković dolazi s k o n c e p c i j a m a na jedan fakultet smješten u obalnom području. Imao je dakle neke vizije koje je želio ostvariti u našoj sredini — i dobrim ih je dijelom i ostvario. Prvi njegov rad napisan na novome staništu nosi naslov »Centar za slobodne aktiv- nosti na Filozofskom fakultetu u Zadru« (1959).

Dalje neću navoditi rasprava i knjiga — zadarsko je razdoblje najplodnije u pisanju i radovi prof. Jankovića iz tog razdoblja u ovoj su sredini ipak bolje poznati. Radije ćemo se podsjetiti još jed- nom na ostale vidove njegova djelovanja u našoj sredini uopće i u samome našem kolektivu posebno.

Malo je tko došao među nas s toliko novih ideja i s toliko elana da ih ostvaruje. Odmah se prihvatio odgovornih dužnosti tako da je ak. god. 1958—59. bio prodekan i 1959—60. dekan. On to nije bio samo kao rukovodilac koji upravlja jednim fakultetom kao usta-

no vom, za nj su fakultet bili u prvom redu studenti. Bacio se svim silama na aktiviranje svih oblika studentskog života, unoseći u to svoja velika iskustva i znanja. Stekao je brze ali trajne zasluge za studentski klub, brinuo se za dom, čak i za brucosijade, studentske povorke i slične oblike vanjskih očitovanja studentske prisutnosti u gradu. Shvaćao je bolje od ikoga da student nije samo mladi čovjek koji dolazi na fakultet da bi slušao predavanja, učio za ispite i polagao ih, nego da je to čovjek koji se razvija u određenoj sredini, ima odnose s drugim ljudima, ima egzistencijalne i druge potrebe, ne dolazi naprosto niotkud na fakultet. Brinuo se za sportski i kulturni život studenata, za studentske susrete, za novi odnos Fakulteta, studenata i grada. Htio je ostvariti u Zadru zimski sportski centar širokog značenja, koji bi našem gradu mnogo značio i ujedno stvorio i studentima izvanredne mogućnosti. To se doduše nije ostvarilo, druge su jadranske sredine preuzele i oživotvorile te ideje. Jedan čovjek, pa bio i najsposobniji i najosposobljeniji za neku djelatnost, ne može pravo uspjeti ako ne nađe odaziva.

Prof. Janković bio je osnivač i prvi rukovodilac katedre za pedagogiju na našem fakultetu, poslije pročelnik Odsjeka za pedagogiju, a postavio je temelje i za razvoj drugih srodnih disciplina. Bio je direktor Pedagoške akademije u osnivanju. Cio niz naših djelatnosti na polju pedagoškog rada on je pokrenuo i postavio. Ovdje među nama on je u mnogobrojnim radovima objavljivanim u Zagrebu i Zadru i drugim jugoslavenskim središtima i u referatima, koreferatima i istupanjima na kongresima, simpozijima i savjetovanjima (koju je djelatnost na žalost rano prekinula njegova dugotrajna bolest) sažeo sve spoznaje, rijetka iskustva dugogodišnje svestrane prakse i rezultate dugogodišnjih analiza i proučavanja, što su sve bili plodovi i prethodnih napora prije nego što je došao u našu sredinu. Zato on ostaje u hrvatskoj i jugoslavenskoj pedagoškoj znanosti trajno nazočan prije svega kao zadarski profesor, znanstvenik i pregalac. A u toj se znanosti on stalno spominje kao pionir, kao inspirator, pokretač, organizator ili kao teoretičar, istraživač ili bar kao istaknuti pobornik u dugom nizu raznih djelatnosti. Tu je prije svega pionirska uloga u istraživanju posebne pedagoške discipline slobodnoga vremena, zatim fizičkoga odgoja u okviru općega odgojnog procesa, zatim izvanškolske djelatnosti djece i omladine. Znatam je njegov udio i u izgrađivanju koncepcije o zvanju školskoga pedagoga.

Profesor Vladimir Janković bio je član Savjeta za prosvjetu SRH, član uprave Saveza sportskih saveza Jugoslavije, član Jugoslavenskog olimpijskog odbora, predsjednik Sekcije za slobodno vrijeme Saveza pedagoških društava Jugoslavije, stalni vanjski suradnik Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« u Zagrebu, aktivist Saveza društava »Naša djeca« i Pedagoško-književnog zbora Hrvatske. Ta posljednja ugledna organizacija izabrala ga je god. 1974. za svojega počasnog člana PKZ, koja je čast samo rijetkim ukazana. Dobio je plakete i diplome Sveučilišta u Zagrebu, Rukometnog saveza Hr-

vatske i Košarkaškog saveza Hrvatske, a god. 1971. dodijeljena mu je republička nagrada »Ivan Filipović«, naše najveće priznanje na polju pedagoške znanosti i djelatnosti.

To je sve prof. dr Vladimir Janković bio. A kakav je bio čovjek i član kolektiva, rukovodilac, nastavnik, kolega, to se u ovoj sredini dobro zna. Bio je čovjek širokih pogleda, izvanredno staložen, sustavan, tih ali prodoran, pun razumijevanja ali energičan, neobično i naglašeno korektan u svemu bez ostatka, uredan, temeljit, sa sposobnosti da se uđe u dubinu i bit problema i donesu ispravni zaključci, čovjek inicijativa i ideja, ali i upornosti za njihovo provođenje, čovjek od načela i građanske hrabrosti, i prije svega, izvanredno skroman čovjek. Mogu reći da je on čak svoje zaslužene medalje i plakete laka srca predao kolekcionar — u tolikoj je rijetkoj mjeri bio oslobođen taštine da se svojevolumeno lišio tih vanjskih znakova priznanja, smatrajući da su djela važnija od časti koje su im posljedicom.

Umro je u našem gradu 24. siječnja, a pepeo mu je pohranjen na Mirogoju. U dane njegove smrti upravo se u Zadru održavala IV škola pedagoga i njegovi su je mnogobrojni učenici i suradnici mogli odmah komemorirati. Druga je komemoracija izvršena već 1. veljače na sjednici predsjedništva Rukometnog saveza Hrvatske. Danas smo se sabrali mi među kojima je proveo najplodnije razdoblje svojega života i koje je trajno zadužio kao i tolike druge.

Slava mu!

(Bibliografija radova prof. V. Jankovića izdana je u ediciji *Filozofski fakultet u Zadru, Bibliografija radova nastavnika i suradnika*, Zadar 1970, str. 77 i d.)